

D R E P T U L

LEGIslaTlONE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU
SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie pânăla 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R :

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiuni-unite*: Maria G. Ciolac cu A. Pruncu.

Curtea de apel din Galați, secf. II: Societatea anonimă «Rizeria Română» cu Laura Kofler.

Tribunalul județului Neamțu: Lucia D. Greceanu cu Paul Musurus-bey.

George Panu.— Necrolog.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNI-UNITE

Audiența dela 7 Octombrie 1910

Președința d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Maria G. Ciolac cu A. Pruncu

DIVORȚ.— HOTĂRIRE DE DESPĂRȚENIE.— MĂSURI PRIVITOARE LA ÎNCREDINȚAREA COPILOR.— DACĂ POT FI MODIFICATE.— ART. 282 ȘI 283 COD. CIV.

DIVORȚ.— HOTĂRIRE DE DESPĂRȚENIE.— MĂSURI PRIVITOARE LA ÎNCREDINȚAREA COPILOR.— MODIFICAREA LOR.— FAPTE PE CARE INSTANȚELE DE FOND SE POT BAZA ÎN MODIFICAREA MĂSURILOR ORDONATE PRIN SENTINȚA ANTERIOARĂ.

DIVORȚ.— HOTĂRIRE DE DESPĂRȚENIE.— MĂSURI PRIVITOARE LA ÎNCREDINȚAREA COPILOR.— DACĂ CONSTITUE LUCRU JUDECAT.

1° Măsurile ordonate de instanțele de fond prin hotărîrea de despărțenie, cu privire la încredințarea copiilor, sunt întotdeauna revocabile și pot fi modificate după împrejurările nouă ce pot surveni.

2° Pentru a putea modifica măsurile ordonate cu privire la încredințarea copiilor, instanța de fond se poate întemeia, pe lângă împrejurările nouă survenite în urma ultimei deciziuni dată în această privință, și pe fapte anterioare acelei deciziuni, când acele fapte nu au fost deduse în instanță și apreciate de judecători cu ocazia luării măsurilor

a căror modificare se cere, și când ele sunt în legătură cu faptele petrecute în urmă, explicând și întărind aceste fapte.

3° Măsurile luate prin hotărîrea definitivă de despărțenie relativ la încredințarea copiilor eșiți dintr'o căsătorie, fiind esențialmente revocabile, nu pot constitui lucru definitiv judecat.

No. 14.— Respins, ca neintemeiat, după două divergențe, recursul făcut de Maria G. Ciolac contra deciziunii Curței de apel din Iași, secția I, cu No. 57 din 1910.

S'au ascultat: d-nii avocați M. Pherekyde și M. Antonescu, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat M. Cantacuzino, în combateri; d-l procuror St. Stătescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Curtea interpretează greșit și violează art. 282 din codul civil.

«Curtea face să depindă modul său de a aprecia faptele de chestiunea de a se ști dacă tatăl a demeritat pe copil și a compromis astfel dreptul de a se ocupa de el. Curtea lasă a se înțelege că numai în acest caz urmează a se da copilul mamei, pe câtă vreme art. 282 dă copilul mamei care a dobândit câștig de cauză în procesul de divorț fără nici o condițiune de decădere a tatălui».

Având în vedere deciziunea Curței de apel din Iași, adusă în recurs, prin care s'a admis, în parte, apelul făcut de A. Pruncu, intimat în acest recurs, și s'a dispus ca copilul Gheorghe, eșit din căsătoria sa cu recurenta Maria Ciolac, să fie încredințat în mod alternativ și pe timp de câte un an, fiecăruia din părinții săi, până la noui dispoziții și în condițiunile anume arătate în dispozitivul deciziunii;

Având în vedere că, asupra motivelor invocate în acest recurs, s'a ivit pentru a doua oară divergență de opinii; că, prin urmare, conform art. 20 din legea orga-

nică a acestei Inalte Curți, recursul a fost trimis de secțiunea II în judecata secțiunilor-unite;

Văzând dispozițiunile art. 282 din codul civil: «se vor încredința soțului care a dobândit despărțenia, afară numai când tribunalul, după cererea familiei sau a ministerului public, va regulă spre binele copiilor, ca cu toții sau în parte, să fie încredințați soțului în contra căruia s'a pronunțat despărțenia, sau unei a treia persoane»;

Considerând că, din aceste dispozițiuni ale legii și din art. 283 acelaș cod, care recunoaște dreptul de a privilegia asupra copiilor chiar și soțului căruia nu i-au fost încredințați copiii, rezultă că măsurile ordonate de instanțele de fond, cu privire la încredințarea copiilor, sunt în totdeauna revocabile și pot fi modificate, după împrejurările nouă ce pot surveni;

Considerând că, în speță, Curtea de apel arată anume împrejurările nouă ce au survenit și cari au determinat-o de a decide că este spre binele copilului ca să fie încredințat alternativ atât tatălui cât și mamei, în condițiunile prevăzute în dispozitivul deciziunii;

Că, judecând astfel, instanța de apel nu a făcut decât să uzeze de dreptul suveran de apreciere, cu care legea a investit-o în această materie și, prin urmare, art. 282 cod. civil nefiind întru nimic violat, mijlocul de casare este neintemeiat.

Asupra molivului II de casare:

«Curtea comite un exces de putere și violează autoritatea lucrului judecat, când pune din nou în discuțiune fapte anterioare deciziunii Curței de apel din București, secția IV, din 1908, care au fost deja obiectul judecății de atunci. Curtea se leagă de reproducerea deciziunii menționate, care nu eră necesară, de vreme ce nu eră contestațiune, după cum singură Curtea constată mai la vale».

Considerând că măsurile luate prin hotărîrea definitivă de despărțenie, relativ la încredințarea copiilor eșiți din o căsătorie, fiind esențialmente revocabile, nu pot constitui lucru definitiv judecat, și deci pot fi modificate ordonateori survin împrejurări nouă, cari reclamă asemenea modificări spre binele copiilor;

Că, pentru a putea modifica măsurile anterioare, judecătorii fondului se pot întemeia pe lângă împrejurările nouă survenite în urma ultimei deciziuni dată în această privință, și pe fapte anterioare acelei deciziuni, când acele fapte nu au fost deduse în instanță și apreciate de judecători cu ocazia luării măsurilor a căror modificare se cere, și când ele sunt în legătură cu faptele petrecute în urmă, explicând și întărind aceste fapte;

Considerând că, în speță, rezultă, din deciziunea adusă în recurs, că la instanța de fond s'a propus și discutat împrejurări și fapte nouă, survenite în urma primei deciziuni, care hotărîse ca copilul să fie încredințat numai recurentei; că, deși s'a recunoscut azi în instanță de părți că deciziunea se întemeiază nu numai pe aceste împrejurări și fapte nouă, ci și pe unele fapte anterioare primei deciziuni, însă Curtea de apel constatând în de-

cizia adusă în recurs că recurenta nu i-a înfățișat prima deciziune spre a stabili dacă acele fapte anterioare au fost propuse și apreciate de judecătorii cari au pronunțat prima deciziune, nu se poate invinui instanța de fond că nu a discutat și nu s'a pronunțat asupra acestei obiecțiuni a recurentei; că, astfel fiind, din toate aceste puncte de vedere, și acest al doilea motiv de casare cată a fi respins ca neintemeiat.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 19 Octombrie 1910

Președința d-lui C. Niculescu, prim-președinte

Societatea anonimă «Rizeria Română» cu Laura Kofler

FALIMENT.—DECLARARE.—CONDIȚIUNI.—APRECIEREA SUVERANĂ A INSTANȚELOR DE FOND.—ART. 695 COD. COM.

FALIMENT.—COMERCIANT.—EXPEDIENTE.—PLATA DATORII-LOR.

FALIMENT.—CAMBIE.—NEPLATA LA SCADENȚĂ.—PROTEST.—NEEFECTUAREA LUL.—DACĂ SE POATE STABILII ÎNCETAREA PLĂȚEI.

FALIMENT.—COMERCIANT.—NEÎNCETAREA PLĂȚILOR.—PASIV MAI MARE DECÂT ACTIV.—DACĂ POATE JUSTIFICA O CERERE DE DECLARARE ÎN FALIMENT.

FALIMENT.—COMERCIANT RETRAS DIN COMERCIU.—COMERCIANT ÎNCETAT DIN VIAȚĂ.—ART. 695 ȘI 707 COD. COM.

FALIMENT.—COMERCIANT ÎNCETAT DIN VIAȚĂ.—ÎNCETAREA PLĂȚILAR.—STABILIRE.—ART. 695 COD. COM.

1° Intre condițiunile cerute de lege prin art. 695 din codul comercial, pentru ca un comerciant să fie declarat în stare de faliment, este și aceea ca comerciantul să fie în încetare de plăți. Legea însă nedefinind această stare, este necontestat că faptele și circumstanțele din care se poate deduce că un comerciant este în încetare de plăți, sunt lăsate cu totul la suverana apreciere a instanțelor de fond; și în acest scop, judecătorul va trebui să constate, din orice fapte și circumstanțe, că încetarea plăților este efectivă, reală și manifestă prin semne pozitive și exterioare, cari să denote în mod neîndoios că el nu mai este în stare de a face față plăților sale, că creditul său este pierdut, și că astfel, comerțul său nu mai poate fi continuat, existența sa de comerciant fiind cu totul compromisă.

2° Un comerciant nu poate fi declarat în stare de faliment pentru simplul fapt că el își continuă afacerile sale numai cu ajutorul împrumuturilor, cât timp el nu încetează în mod real plățile sale, de oarece faptul unui comerciant de a recurge la expediente pentru a se achita de datoriile sale, nu constituie o stare de încetare de plăți, din moment ce își continuă comerțul său.

3° Fapful neplăței la scadență a unei cambii nu poate atrage declararea unui comerciant în stare de faliment, decât numai atunci când încetarea de plăți e generală și nu mai lasă nici o îndoială asupra imposibilității de a face față angajamentelor sale.

4° Purtătorul unei cambii fiind dator să înfățișeze cambia la scadență pentru plată, refuzul de a plăti se constată numai prin protest care, prin urmare, servește de a stabili faptul încetării plăților și epoca ei; astfel că, pe baza unei cambii, deși ajunsă la scadență, însă neprotestată, nu se poate întemeia o cerere de declarare în faliment contra comerciantului debitor.

5° Pentru a se proba că un comerciant este în încetare de plăți, nu este suficient ca să se stabilească din registrele sale, bilanțul sau inventariul său, că are un activ cu mult inferior pasivului său, dar trebuie să se facă proba, că a încetat comerțul său, din împrejurarea că se găsește în imposibilitate de a-și mai achita datoriile sale exigibile.

6° În deosebire de comerciantul retras din comerț, pentru a cărui declarare în faliment se cere ca condițiune ca el să se găsească în încetare de plăți pentru datorii rezultând din timpul exercițiului comerțului său sau din anul următor dela retragerea din comerț, iar cererea de declarare în faliment să fie introdusă în termen de cinci ani dela retragerea din comerț, comerciantul încetat din viață nu poate fi declarat în stare de faliment decât numai în decursul anului dela evenimentul morții.

7° Pentru cazul de moarte a comerciantului, legiuitorul nedisponând nimic relativ la încetarea plăților, rezultă că declararea în stare de faliment se va face numai dacă încetarea de plăți a avut loc înaintea morții, conform regulei generale prevăzută de art. 695 cod. com.

No. 32.— S'au prezentat: Societatea apelantă, prin d-l vocat T. Missir; intimata Laura Kofler, prin d-l avocat N. D. Chirculescu.

Curtea,

Asupra apelului făcut în termen de d-l avocat T. I. Missir, în calitate de procurator al d-l M. Friedländer și O. Benecke, directorii societății anonime pe acțiuni «Rizeria Română» din Brăila, contra sentinței comerciale a tribunalului Putna sect. II sub No. 96 din 23 Septembrie 1910, prin care s'a respins ca neintemeiată cererea

de a se declara în stare de faliment, decedatul comerciant Iacob Kofler din Focșani și obligă pe societatea reclamantă «Rizeria Română» ca să plătească părâtei Laura Kofler, tutricea minorilor săi copii Arnold și Amalia Kofler, suma de două sute lei cheltueli de judecată:

Având în vedere susținerile părților, aetele atașate la dosarul cauzei, precum și concluziunile Ministerului public, se constată în fapt următoarele:

La 7 Septembrie 1910, după cum rezultă din extracul de moarte eliberat de primăria orașului Focșani, comerciantul Iacob Kofler încetează din viață. În ziua de 15 Septembrie 1910, d-nii Oscar Benecke și Max Friedländer, lucrând în calitate de directori ai societății anonime pe acțiuni «Rizeria Română», din Brăila, cer declararea în stare de faliment a decedatului Iacob Kofler, în calitate de creditoare, în baza unor cambii semnate de acesta, parte protestate și parte neprotestate și a unui cont-curent pentru suma de 8589 lei 50 bani, datorie provenită din afaceri comerciale, arătând epoca încetării plăților la 1 Septembrie 1910. Această acțiune este respinsă de tribunal ca neintemeiată».

În susținerea cererii sale, societatea prin reprezentații săi, invoacă în primul loc, că, comerciantul Iacob Kofler încetase plățile încă înainte de moarte, bazându-și această susținere pe următoarele trei motive principale: a) că, pentru a face față plăților sale, a fost nevoit să-și constituie două ipoteci pe întreaga sa avere imobiliară; b) că, nu a achitat o poliță a societății, în sumă de două mii lei, cu scadența la 31 August 1910, adică, cu câteva zile înainte de moarte; și c) că, pasivul e cu mult mai mare decât activul.

În al doilea loc, societatea susține că, în caz când nu s'ar constata că încetarea plăților a avut loc în timpul vieții, un comerciant poate să fie declarat în stare de faliment chiar în cazul când încetarea plăților s'ar stabili în urma încetării sale din viață, cu condițiune numai că acțiunea să fie intentată în termen cel mult de un an de zile dela data morții sale, conform art. 707 c. com.

Acestea fiind punctele pe cari societatea apelantă își bazează cererea sa, urmează că Curtea să discute în primul rând, dacă decedatul comerciant Iacob Kofler, a fost în încetare de plăți mai înainte de moartea sa.

Având în vedere că în sprijinul susținerii încetării plăților încă din timpul vieții, se invoacă două certificate emise de grefa trib. Covurului s. I, și anume: 1) certificatul No. 19003 din 13 Octombrie 1910, din care reiese că, prin actul de ipotecă, autentificat de trib. Covurului la No. 623 și înscris sub No. 67 din 1 Martie 1910, Iacob Kofler s'a împrumutat dela Ioseph Ornștein cu suma de 45.000 lei, pe termen de un an și cu dobândă de nouă la sută, constituind ipotecă asupra trei imobile din Galați str. Portului No. 6, 8 și 10; 2) certificatul sub No. 19002 din 13 Octombrie 1910, prin care se constată că, prin actul de ipotecă autentificat sub No. 708 și înscris

sub No. 74 din 9 Martie 1910, Iacob Kofler, a constituit o ipotecă asupra trei imobile din Galați și patru imobile din Focșani în favoarea băncii comerciale române din Galați, pentru garantarea unui credit deschis în cont-curent până la concurența sumei de 90.000 lei și pentru suma de o sută mii lei, în scop de a garanta polițele rămase neachitate din portofoliul scontat Băncii; împrumut făcut pe termen de 3 ani;

Având în vedere că suma datorită de Iacob Kofler în baza acestor acte, trebuie să fie fixată la suma de o sută nouăzeci de mii de lei, de oarece din însăși mențiunea greferului pe certificatul No. 19003. rezultă că ipoteca pentru suma de 45000 lei, a fost radiată de tribunal prin jurnalul No. 1778 din 23 Martie 1910;

Considerând că două sunt condițiunile esențiale pentru a o persoană să poată fi declarată în stare de faliment: a) să fie comerciant, de oarece falimentul este o instituțiune exclusiv comercială, iar datoriile sale să decurgă din comerțul său; b) și să fie în încetare de plăți; că, legea prin art. 695 cod. com. nedefinind această stare, este necontestat că faptele și circumstanțele din cari se poate deduce că un comerciant este în încetare de plăți, sunt lăsate cu totul la suverana apreciere a instanțelor de fond; și, în acest scop, judecătorul va trebui să constate din orice fapte și circumstanțe că încetarea plăților este efectivă, reală și manifestă, prin semne pozitive și exterioare, cari să denote în mod neîndoios că el nu mai este în stare de a face față plăților sale, că creditul său este pierdut și că astfel nemai putând continua comerțul său, existența sa de comerciant este cu totul compromisă;

Considerând că odată stabilit când există încetare de plăți, trebuie să vedem dacă I. Kofler, prin împrumutul contractat la Banca comercială română, a săvârșit un act ruinător și a compromis astfel starea sa materială și siguranța creditorilor de a fi satisfăcuți, încât mersul comerțului său eră imposibil de a continua mai departe;

Considerând că este constant atât în doctrină, cât și în jurisprudență că, în principiu, nu trebuie să ne preocupăm de mijloacele prin care un comerciant reușește de a-și menține creditul său și a face față plăților sale; că, chiar faptul de a recurge la expediente pentru a se achita de angajamentele sale, nu constituie o stare de încetare de plăți, din moment ce el continuă comerțul său; că, această stare trebuie să fie consecința unor fapte exterioare și materiale bine stabilite, așa că constatarea lor să ajungă la cunoștința celor de al treilea; că, în fine, nu poate fi declarat un comerciant în stare de faliment pentru simplul fapt că el își continuă afacerile sale numai cu ajutorul împrumuturilor, cât timp el nu încetează în mod real plățile sale;

Considerând că din faptul că I. Kofler a făcut împrumutul său la 9 Martie 1910, constituind pentru garantarea sa o ipotecă asupra imobilelor sale, nu se poate

deduce că el a compromis afacerile sale comerciale, și că a devenit în mod notariu în încetare de plăți, de oarece, din însuși actul de ipotecă reiese că suma de 90.000 lei, a împrumutat-o pentru garantarea unui credit deschis în cont-curent până la concurența acestei sume, iar cu suma de o sută mii lei a garantat polițele rămase neachitate din portofoliul scontat Băncii;

Că, astfel fiind, I. Kofler, grevând averea sa particulară, cu totul străină fondului de comerț, în scop, pe de o parte, să-și întindă operațiunile sale comerciale, iar pe de altă parte, să asigure pe creditorii săi de plata datoriilor cari ar deveni exigibile, nu se poate susține că el se află în o vădită insolvabilitate, care să conducă fatalmente la încetarea plăților, și prin urmare la imposibilitatea de a și continua comerțul său; că, din contră, prin acest împrumut, el nu a avut de scop decât să asigure mai mult bunul mers al afacerilor sale, sa-și întărească creditul său și să facă față obligațiunilor sale comerciale, asigurând plata creditorilor săi;

Că, prin urmare, în specie, I. Kofler cât timp a fost în stare să achite datoriile sale prin mijlocul creditului de care se bucură nu se poate zice că el a încetat plățile; căci el și-a conservat până la moartea sa toate aparențele unei vieți comerciale regulate, și nu importă dacă el și-a conservat-o prin mijlocul unor împrumuturi cât timp starea sa de jenă și nici expedientele la cari el a recurs, nu au fost cunoscute de public; asemenea împrumuturi fiind considerate ca un mijloc din cele mai corecte și mai uzuale pentru întinderea creditului și, prin urmare, pentru dezvoltarea în folosul propriu și al creditorilor, a afacerilor comerciale;

Că, astfel fiind, primul punct cu care apelanta societate voește să dovedească încetarea de plăți, este neîntemeiat;

Având în vedere că, în al doilea loc, se susține că I. Kofler se află în încetare de plăți în momentul morții sale, din faptul că nu ar fi achitat o cambie în valoare de 2000 lei, cu scadența la 31 August 1910, semnată de dânsul, în ordinul societății apelante;

Considerând că, precum am văzut, condițiunea esențială pentru ca un comerciant să fie declarat în stare de faliment, este ca dânsul să fi încetat plățile sale; că, faptul neplății unei cambii ajunsă la scadență nu poate motiva această declarație, decât numai atunci când această încetare este generală și nu mai lasă nici o îndoială asupra imposibilității de a face față angajamentelor sale;

Că, afară de aceasta, se constată în fapt că această poliță nu a fost protestată de societate la data scadenței, deci, nici n'a fost înfățișată la termen lui I. Kofler pentru plată, și, conform art. 310 cod. com., purtătorul cambiei fiind dator să înfățișeze cambia la scadență pentru plată, refuzul de a plăti se constată prin protest, și acest protest servește de a stabili faptul încetării plăților și epoca ei;

Că, astfel fiind, și din împrejurarea că cambia se găsește în mâna societății creditoare, rezultă învederat că dânsa nu s'a prezentat lui Kofler pentru a cere plata ei, și deci acesta nu a refuzat să achite valoarea ei la scadență, de unde rezultă că, departe de a considera pe Kofler în încetare de plăți înainte de moarte, se poate deduce contrariul, că el se bucură de credit, căci creditorul neprotestând cambia, eră sigur că va fi achitat chiar fără protest, ceea ce mai rezultă și din faptul că dela data de 31 August și până la 7 Septembrie 1910, când încetează din viață, Kofler își achită datoriile sale exigibile și nu există nici un protest contra sa; o probă mai mult că susținerea aceasta a societății apelante este cu totul nefondată, reese din faptul că tocmai în ziua de 31 August 1910, când societatea voește să deducă încetarea de plăți a lui Kofler din neplata cambiei sale, în sumă de 2000 lei, acesta achită un număr de 13 cambii, pentru suma de 16.799 lei 10 bani; deci, e imposibil de admis că achitând toate aceste cambii pentru o sumă atât de însemnată, să refuze sau să fie în imposibilitate să achite și cambia de 2000 lei; dealtmintelea, societatea nici n'a dovedit cu ceva această imposibilitate;

Considerând că, față de prezentarea în instanță a cambiilor achitate în ziua de 31 August 1910, societatea nu a avut altceva de obiectat decât că unele din aceste cambii ar fi fost reînnoite sau prelungite; că, și această obiecțiune trebuie înlăturată cu totul, de oarece, chiar admitând că alegațiunea societății este adevărată, reînnoirea unei cambii este în realitate o plată, iar prelungirea termenului de plată a unei creanțe, nu constituie prin ea însăși o probă de încetare de plăți, de oarece prin faptul că un creditor acordă debitorului său o prelungire, este tocmai o prezumțiune că acel comerciant, departe de a-și fi pierdut creditul său, din contra, se bucură încă de acest credit, și deci este în stare să-și continue operațiunile sale comerciale;

Având în vedere că, de către societatea apelantă se mai susține că din bilanțul ce i s'a prezentat de către mandatarul tutoarei, rezultând că pasivul este cu mult mai mare decât activul său, reese că încă în timpul vieții se găseă în o stare de insolvabilitate notorie și deci în încetare de plăți;

Având în vedere că, cu nimic nu e probat în instanță că pasivul ar fi superior cu mult activului, de oarece așa numitul bilanț pe care l-ar fi dat societății mandatarul tutoarei este contestat, dar admitând că în realitate susținerea societății este întemeiată, urmează să discutăm dacă simplul fapt al inferiorității activului față de pasiv, constituie o încetare de plăți;

Considerând că, în drept, nu trebuie a se confundă insolvabilitatea cu încetarea de plăți, căci nu importă de a se cercetă dacă comerciantul este solvabil sau nu, dacă pasivul său este superior sau inferior activului său, ceea ce trebuie să se stabilească pentru a fi declarat falit,

este dacă el a încetat plățile, excedentul pasivului asupra activului este inoperant pentru a atrage falimentul, cât timp comerciantul continuă de a face față angajamentelor sale, de unde rezultă că, pentru a se proba că un comerciant este în încetare de plăți, nu este suficient ca să se stabilească din registrele sale, bilanțul sau inventarul său că are un activ cu mult inferior pasivului său, dar trebuie să se facă proba că a încetat comerțul său din faptul că se găsește în imposibilitate de a-și mai achita datoriile sale exigibile;

Că, dacă un comerciant poate să fie declarat în stare de faliment, în cazul când activul său întrece pasivul, din contra, un altul, chiar insolubil, nu va fi declarat, dacă, grație împrumuturilor contractate sau creditului de care se bucură, este în stare să facă față plăților sale la scadență;

Considerând că, în speță, admitându-se că, după moartea lui I. Kofler, pasivul său e cu mult superior activului său, din această împrejurare, care a existat în timpul vieții sale, nu se poate deduce că el eră în încetare de plăți, de oarece, precum am văzut, el și-a achitat regulat datoriile sale, nu a avut nici un protest, și deci, cât a trăit a făcut față obligațiilor sale și s'a menținut în capul afacerilor sale, datorită creditului de care se bucură;

Că, astfel fiind, din cele expnse, nu se poate deduce că I. Kofler a fost în încetare de plăți mai înainte de a fi încetat din viață;

Având în vedere că, din tabloul de proteste anexat la dosar, stabilindu-se că încetarea plăților a survenit după moartea lui I. Kofler, societatea apelantă mai susține că, conform art. 707 cod com., un comerciant poate să fie declarat în stare de faliment când încetarea plăților are loc după moartea sa, cu condițiunea numai ca încetarea plăților să fie constatată în cursul anului următor morții. În susținerea acestei teze se invoacă următoarele argumente principale:

Este în interesul comerțului și al creditului în general ca comerciantul încetând din viață, să fie declarat în stare de faliment, chiar dacă încetarea plăților a survenit după moartea sa, căci numai astfel se vor putea apăra drepturile creditorilor, cari vor avea la dispoziție un mijloc de executare colectivă și mai puțin costisitoare.

Că, față cu textul art. 707 cod. com., trebuie să se asimileze cazul morții comerciantului prevăzut în alin. al doilea, cu acela al retragerii sale din comerț, despre care vorbește alin. întâiu, combinându-se aceste două alineate din acest articol, pentru a li se putea da adevărata interpretare; fiind indiferent față de aceste texte, dacă încetarea plăților a avut loc în timpul vieții sau după moartea comerciantului, pentru datorii cari decurg din timpul vieții;

Că, codul vechiu de comerț, prin art. 185, cerea expres ca condițiunea a declarării în stare de faliment a comerciantului încetat din viață, ca încetarea plăților să

fi avut loc în timpul vieții; deci, din moment ce codul actual, prin art. 707, nu mai cuprinde o asemenea dispozițiune, este evident că legiuitorul nou nu a mai avut intențiunea să ceară această condițiune; că, prin ultimul alineat, legiuitorul menționând numai durata de un an, în care va trebui să se facă cererea de declarare în stare de faliment, a voit să deroage dela alin. întâiu numai în ce privește termenul de intentarea acțiunii, iar nu și în privința încetării plăților, căci în asemenea caz s'ar fi exprimat în mod expres;

Având în vedere că judecătorul, oricâtăori este chemat să interpreteze o lege, trebuie să aibă în vedere nu numai litera dar și spiritul ei, călăuzindu-se în acest scop de expunerile de motive, desbaterile cari au avut loc în Corpurile legiuitoare, de legile anterioare cari au fost în vigoare până în momentul aplicațiunii noiei legi, și combinând textul ce este de interpretat cu alte dispozițiuni relative la aceeaș materie;

Considerând că, dacă examinăm textul art. 707 cod. com., vedem că el cuprinde două cazuri cu totul distincte și anume: în primul alineat, o dispozițiune cu totul nouă, relativă la comerciantul care s'ar retrage din comerț; iar în cel de al doilea, cazul când falimentul se poate declara după moartea comerciantului; că, pentru comerciantul retras din comerț, legiuitorul admite declararea sa în stare de faliment, chiar dacă în momentul retragerii sale el nu se găsește în încetare de plăți, cu condițiune ca cererea să fie introdusă în decursul a cinci ani dela retragere și ca încetarea plăților să aibă loc în timpul exercițiului comerțului, sau în anul următor, pentru datorii decurgând din acest exercițiu; că, din contra, în caz de moartea comerciantului, declararea nu se poate face decât numai în decursul anului dela acest eveniment, evenimentul morții putând ajunge cu mult mai ușor la cunoștința creditorilor decât acela al retragerii; apoi, legiuitorul făcând această deosebire în ce privește timpul în care cererea trebuie să fie introdusă, a avut în vedere și lichidarea succesiunii, de oarece în cazul de moarte creditorii adresându-se moștenitorilor, ar fi fost nedrept ca aceștia să fie ținuți un timp prea îndelungat sub amenințarea unei declarări în faliment, și astfel să împiedice lichidarea succesiunii;

Considerând că legiuitorul, pentru cazul de moarte a comerciantului, nedisponând nimic relativ la încetarea plăților, rezultă că declararea în stare de faliment se va face numai dacă încetarea de plăți a avut loc înainte de moarte, conform regulii generale prevăzută de art. 695 cod. com.; că, această distincțiune se justifică prin aceea că situațiunea nu este aceeaș în ambele cazuri prevăzute de art. 707 cod. com., din contra, între cazul comerciantului retras și cel mort este o enormă deosebire. Comerciantul care se retrage din comerț este în puțință de a se îngriji de plata datoriilor sale și să preîntâmpine astfel declararea sa în stare de faliment, așa că,

dacă încetează plățile, acest fapt i se poate atribui lui personal; pe când în cazul morții nu se poate ști dacă comerciantul ar fi trăit, nu ar fi putut face față datoriilor sale, grație creditului și capacității sale, așa că încetarea plăților ivindu-se după moarte, poate fi adeseori faptul personal al moștenitorilor, și deci ar fi nedrept de a se atribui lui o stare de lucruri pe care el nu mai eră în puțință de a o prevedea și a o înlătură, căci el nu mai există;

Considerând că legiuitorul prevăzând altfel pentru comerciantul retras din comerț, adică că declararea în stare de faliment poate avea loc și în cazul în care încetarea plăților are loc în urma retragerii, a avut în vedere atât interesul comerțului cât și creditul general, voină să împiedice pe comerciantul de rea credință care ar contracta datorii, să se retragă apoi din comerț, pentru a se sustrage de a fi declarat falit, pericol care nu există în ipoteza comerciantului încetat din viață;

Considerând că art. 707 cuprinzând o derogare dela dreptul comun, se știe că derogările sunt de strictă interpretare; astfel, legiuitorul dispunând că declararea în stare de faliment să poată avea loc chiar când încetarea plăților are loc în urma încetării comerțului, permite aceasta numai în cazul de retragere, căci dacă ar fi voit să întindă această dispozițiune derogatorie și la cazul morții comerciantului, ar fi spus-o expres în alineatul al doilea;

Considerând că părerea contrară care întinde textul dela retragere la ipoteza morții, este neadmisibilă, de oarece pe cale de interpretare nu este posibilă o asemenea întindere, aliniatul întâi al art. 707 cod. com., coprinzând o excepțiune la regula comună, după care cineva pentru a fi declarat în stare de faliment, trebuie să fie comerciant și să fie în încetare de plăți, această excepțiune trebuie strict aplicată numai la cazul care-l prevede. O dispozițiune derogatorie creiând o excepțiune, ea trebuie interpretată după cum se apropie sau se îndepărtează de principiul general, și atunci, în cazul din urmă, ea creiază o regulă cu totul nouă; că, dacă examinăm art. 707 cod. com. vedem că, atât prin aliniatul întâiu, cât și prin aliniatul al doilea, se creiază două dispozițiuni derogatorii la art. 695 cod. com. fără ca între ele să existe vre-o legătură și deci sunt distincte una de alta; astfel, în aliniatul al doilea vorbindu-se de cazul morții comerciantului, și nefăcându-se nici o derogare la încetarea plăților, trebuie să mergem la principiul din dreptul comun, după care încetarea plăților nu poate avea loc decât din timpul exercițiului comerțului;

Considerând că, dacă vom cerceta originea art. 707 cod. com. vom vedea că aceasta este interpretarea ce i se poate da; că, cauza pentru care acest articol nu conține nici o dispozițiune relativă la încetarea plăților comerciantului încetat din viață, este că acest text este traducerea fidelă a art. 690 din codul comercial italian,

care de asemenea tace în această privință. Care eră însă situațiunea anterioară în ambele legiuri a acestor țări? Atât codul vechiu italian, în vigoare pânăla 1882, cât și codul nostru vechiu pânăla 1887, în art. 185 c. com. copiind art. 437 din codul comercial francez, conțineă aceiaș dispozițiune expresă că, în caz de moarte a comerciantului, încetarea plăților va trebui să aibă loc în timpul vieței, pentru ca el să poată fi declarat în stare de faliment. Legiuitorul român, adoptând în cea mai mare parte codul nou de comerț al Italiei, a tradus exact și art. 690 care a devenit art. 707 din codul nostru, de unde rezultă că legiuitorul nostru nu a putut să aibă o altă intențiune decât aceea pe care a avut-o legiuitorul italian când a introdus această dispozițiune în codul de comerț;

Considerând că din discuțiunile cari au avut loc și din lucrările preparatorii, nu rezultă că legiuitorul italian a voit să introducă vre-o modificare la dispozițiunea veche, relativă la cazul când comerciantul a încetat din viață; din contră, din expunerea de motive a comisiei ministeriale, rezultă că legiuitorul italian, vroind să acopere lacuna care există în vechea legislațiune din 1865, prin aceea că și comerciantul care s'a retras din comerț, să poată fi declarat în stare de faliment, s'a ocupat și de cazul de încetare de plăți, și propune că: «și în acest caz trebuie ca încetarea plăților să fie anterioară retragerii sale din comerț». Este admisibil oare ca legiuitorul nostru, care se găseă în aceeași situațiune, ca și legiuitorul italian, să fi voit ca prin art. 707 al. 2 cod. com. să schimbe vechea dispoziție din art. 185 c. comercial? De obicei, legiuitorul confirmă o stare de lucruri, și când voește să curme cu un sistem, atunci aceasta rezultă clar din însuși textul legii, din redacția lui clară și amănunțită. În fine, că aceasta nu a putut fi intențiunea legiuitorului, mai reiese și din aceea că nu există nici o identitate de relațiuni între cazul de retragere și acela al morței comerciantului, căci, după cum am spus, nu poți să declari în stare de faliment pe o persoană pentru fapte pe cari nu le-a putut prevedea când nu mai este în viață și când nu mai este comerciant. În acest sens, se pronunță aproape unanim jurisprudența și doctrina italiană;

Considerând că, în afară de partea istorică a acestui articol, dacă căutăm să pătrundem și spiritul legii, vom vedea că se impune această soluțiune. Legiuitorul face responsabil un timp determinat pe comerciantul care s'a retras din comerț, în scopul că acesta să nu eludeze legea; aceasta nu a mai putut-o avea în vedere și pentru comerciantul care a încetat din viață, de oarece acesta, nu mai are posibilitatea de a se apăra contra unei cereri nedrepte, sau contra unor creditori de rea credință; că, afară de aceasta, dacă moștenitorii ar sustrage o parte din avere, mortul nu poate fi răspunzător de un act care nu este al său; precum și dacă moștenitorii ar face

operațiuni greșite, culpa lor nu poate fi aruncată asupra lui; mortul nu poate răspunde, nu se poate apăra și de aceia legiuitorul l'a făcut răspunzător numai pentru acete sale din timpul vieței și numai pentru ele;

Că, această soluțiune este cea mai întemeiată și că aceasta a fost adevărata intențiune a legiuitorului nostru, mai rezultă și din discuțiunile cari au avut loc și în Franța, cu ocaziunea legii din 1838. Se știe că jurisprudența franceză înainte de legea din 1883, cu toate că codul de comerț nu prevedea cazul, admitea că un comerciant putea să fie declarat falit după moartea sa, dar sub condițiunea ca, în momentul morții sale, acest comerciant să fi fost în încetare de plăți. În urmă, această jurisprudență a servit de bază legii din 1838, care nu recunoscă posibilitatea de a se declara falit un comerciant după moartea sa, decât dacă debitorul este mort în stare de încetare de plăți. Ori, este neadmisibil ca legiuitorul nostru, care s'a inspirat din legislațiunile străine, a voit să deroage dela aceste principii și să creeze o dispozițiune cu totul nouă pentru cazul când comerciantul a încetat din viață, fără să o spună în mod expres;

Având în vedere că, cererea făcută de societatea apelantă de a se amâna procesul pentru a prezenta Curții inventarul averii rămasă după defunctul I. Kofler, este inutilă, de oarece această cerere tinzând de a proba că pasivul întrece cu mult activul, nu duce la nici o soluțiune în cauză, căci nu superioritatea pasivului asupra activului rezolvă acțiunea, dar chestiunea dacă încetarea plăților a avut loc înainte sau după moartea comerciantului Kofler, așa după cum s'a arătat prin considerentele precedente;

Că, deci, fiind stabilit că I. Kofler nu a încetat plățile în timpul vieței sale, el nu poate fi declarat în stare de faliment și, prin urmare, cererea societății creditoare urmează a fi respinsă ca neîntemeiată;

Văzând și cererea de cheltueli de judecată făcută de intimată, asupra căreia Curtea statuând, le fixează la suma de două sute lei.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Fr. Papp, respinge apelul, etc.

Semnați: C. Niculescu, Fr. Papp, N. Dimitrescu,
Em. Stroici.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI NEAMȚU

Audiența dela 30 Septembrie 1910

Președința d-lui V. Rădulescu, judecător de ședință

Lucia D. Greceanu cu Paul Musurus-bey

TERMEN.— CITAȚII — FACULTATEA JUDECĂTORULUI DE A ADMITE UN TERMEN MAI SCURT ÎN CAZURI URGENTE. — ART. 78 ȘI 732 PR. CIVILĂ.

Potrivit art. 732 din procedura civilă, termenele prescrise de lege neputând fi scurtate sau lungite de judecător decât în cazurile prevăzute de lege în mod expres, urmează că această facultate acordată

judecătorului constituie o excepție dela o regulă generală, și dispozițiile legale cari acordă această facultate nu pot fi interpretate decât în mod restrictiv și nu pot fi aplicate prin analogie în cazurile la cari legiuitorul n'a voit să se refere.

Astfel, legiuitorul, prin ultimul alineat al art. 78 din procedura civilă, prevăzând termenul de citație de 40 de zile pentru cei domiciliați în străinătate, fără a mai adăoga nimic în privința posibilității scurțării acestui termen, judecătorul nu mai are facultatea de a scurta acest termen, nici chiar în cazuri urgente, după cum poate să o facă pentru cei domiciliați în țară.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de pârât, prin procuratorii săi, d-nii avocați N. Lazaride și D. Alexandresco, că nu s'a respectat termenul de 40 zile, prevăzut de art. 78 al. ultim din pr. civ. și că deci citația înmănată pârâtului este nulă:

Văzând că în fapt se constată că, pentru termenul de judecată de astăzi 30 Septembrie, pârâtul a primit citația la Paris în ziua de 9/22 Septembrie, adică cu 21 zile mai înainte de ziua judecării.

Văzând că obiectul discuțiunii dintre părți este de a se ști dacă potrivit codului nostru de procedură, judecătorul are sau nu facultatea de a reduce termenul de 10 zile prevăzut de lege pentru cei chemați din străinătate.

Considerând că, potrivit art. 732 din procedura civilă, termenele prescrise de lege nu pot fi scurtate sau lungite de judecător decât în cazurile prevăzute în mod expres; că, deci, facultatea aceasta acordată judecătorului constituind o excepție dela o regulă generală urmează că dispozițiile legale care acordă această facultate nu pot fi interpretate decât în mod restrictiv și nu pot fi aplicate prin analogie la cazurile la care legiuitorul n'a voit să se refere;

Că, prin aliniatul întâi al art. 78 legea de procedură prevăzând un termen de 30 zile pentru cei chemați din țară și prin al. 2 lăsând posibilitatea de a scurta acest termen, iar pe de altă parte, prin ultimul aliniat prevăzând pentru cei din străinătate un nou termen de 40 zile fără a mai adăoga nimic în privința posibilității scurțării acestui termen; din însăși acest mod de redactare rezultă că intenția legiuitorului a fost de a limita facultatea judecătorului numai în privința celor chemați din țară;

Că, în speța ce ne preocupă termenul de 40 zile nefiind respectat, tribunalul cată să anuleze citația și să amâne judecata cauzei pentru alt termen.

Semnați: V. Rădulescu, C. N. Bădăreu.

GHEORGHE PANU

Luni, 8 Noembrie, a avut loc înmormântarea lui Gh. Panu, căruia, după cum se cuvenea, i s'a făcut funerarii naționale.

Cortegiul funebru, urmat de o numeroasă asistență, s'a oprit înaintea Palatului de Justiție, unde d-l N. Comșa,

membru în consiliul de disciplină, a făcut elogiul ilustrului defunct în cuvântarea următoare:

Baroul capitalei mi-a dat grozav de dureroasa sarcină de a spune în numele său, ultimul cuvânt pentru Gh. Panu, colegul nostru iubit, stimat și respectat,

Panu s'a născut la 1848 în Galați. Și-a făcut studiile la Academia Mihăileană din Iași. Încă de tânăr, a fost profesor la gimnaziul Alexandru-cel-bun. În acel timp lașul era mediul cel mai propriu pentru dezvoltarea intelectuală. Panu ascultă lecțiile unui Maiorescu și avea discuțiuni cu Vasile Conta, Lambrior și alții. Însă toate forțele latente ce se găseau în mintea deosebit de aleasă a lui Panu și-au luat deplină dezvoltare în urma studiilor făcute la școala de Hautes Etudes din Paris și la Universitatea din Bruxelles. Cea dintâiu i-a dat instrumentul unei riguroase cercetări științifice, fără de care nu poate fi temeiul serios în complicatele chestiuni sociale, de cari s'a ocupat toată viața sa Panu. Universitatea liberă din Bruxelles, l'a pus în contact cu marii democrați ai Belgiei. Ea a lăsat așa de puternică urmă în spiritul lui Panu, încât toată viața sa a fost acela care, dintre oamenii de guvern, a avut ideile cele mai înaintate. El a rămas neclintit partizan al sufragiului universal. Activitatea lui Panu a fost prea mare și prea importantă pentru ca să se poată schița măcar, într'o cuvântare. Când se va face biografia acestui om de seamă, va trebui să se întrunească mai mulți colaboratori ca pentru o mare operă. Căci este o mare operă a descrie activitatea unui om ca Panu.

Va trebui un economist, un financiar, un sociolog, un om politic, un psiholog, un om de litere, un filolog, pentru ca toții laolaltă să poată descrie activitatea lui. Dacă baroul nu va avea nevoie să delege pentru această colaborare pe cel mai practic avocat și pe cel mai tare în procedură, însă va fi nevoit să caute pe un eminent jurisconsult, cu o aleasă cultură generală și cu o deosebită intuiție psihologică, pentru ca să priceapă activitatea lui Panu în această direcție.

Calitățile primordiale ale spiritului său, au fost o logică strânsă și un admirabil spirit de observație și intuiție sufletească. Poate nicăeri n'a avut ocazie să-și desvolte aceste calități ca în lupta dela barou. Acolo fiind în joc libertatea, cinstea și averea oamenilor, patimile în luptă sunt de cea mai mare intensitate. În această luptă de interese sufletul omului se dă de gol. După cum ai nevoie de o lupă ca să mărească obiectele mici, tot așa ai nevoie de circumstanțele pe cari le reprezintă procesele, pentru ca să vezi la lumină patimile ascunse. Baroul a dat lui Panu acest laborator de psihologie experimentală. El însă a întors însutit baroului, fiindcă observațiile ce le scotea din faptele ce i se prezentau erau adevărate lecții pentru colegii săi tineri sau bătrâni. De ele a profitat bine înțeles și magistratura.

Dacă e adevărat că societatea românească n'are încă instituțiile și mijloacele care se găsesc în Occidentul Europei și grație cărora spiritele alese ca Panu pot lucra pentru binele general fără a avea multă grijă de ziua de mâine, pentru el și familia lui, nu e mai puțin adevărat că în barou Panu a putut, făcând o muncă ce-i convenea, să-și câștige viața și să-și păstreze independența.

Pierderea lui Panu e foarte mare nu numai pentru țară și familie, dar și pentru barou. Singura consolare, ce o putem aduce familiei din partea baroului e că el le lasă un nume neprețuit. Baroul s'a fâlit cu el.